

Een natuurlijke

MOESTUIN

met permacultuur

Serge Schall

DELTAS

INHOUD

Permacultuur, een revolutie in de moestuin 5

Permacultuur, wat is dat precies? 6

En wat doe ik met mijn lapje grond? 8

Biodiversiteit voor iedereen 10

De tuin omheinen: denk aan natuurlijke heggen 12

Water: uiterst kostbaar 14

Respect voor humus! 16

Tuinieren in heuvelbedden 20

Een lasagnetuin 26

Plannen en keuzes maken 30

Eerste fase: Winterharde planten 35

Aardbeien 36

Bieslook 38

Frambozen 40

Munt 42

Oregano 44

Rozemarijn 46

Tijm 48

*Tweede fase: Groenten die als plantgoed
verkocht worden* 51

Aubergines 52

Basilicum 54

Kool en bloemkool 56

Paprika's, Spaanse pepers 58

Prei 60

Snijbiet 62

Tomaten 64

*Derde fase: Grote zaden en planigoed,
gemakkelijk te zaaien en te planten* **67**

Aardappelen	68
Bonen	72
Erwtjes	74
Knoflook	76
Pompoenen & courgettes	78
Sjalotten	80
Tuinbonen	82
Uien	84

Vierde fase: Meteen in de volle grond zaaien **87**

Bieten	88
(Knol)rapen	90
Peterselie	92
Radijzen	94
Sla en andijvie	96
Spinazie	98
Veldsla	100
Wortelen	102

*Onderhoud en ontwikkeling van
mijn permacultuur-moestuin* **105**

Water geven – niet te veel en niet te weinig	106
Zes redenen om bodembedekking te gebruiken	110
Niets gaat verloren, alles wordt opnieuw gebruikt!	114
Kweek je eigen plantenvoeding!	116
En wat dacht je van plantengier?	120
Wissel je groenten af!	122

Register	124
----------------	------------

PERMACULTUUR, *een revolutie in de moestuin*

En als we nu eens wat dichter bij de natuur zouden blijven? Niet alleen om die te beschermen en onze krankzinnige uitspattingen uit het verleden en het heden goed te maken, maar ook om er op een verstandige manier van te leven, zoals de generaties voor ons dat altijd gedaan hebben. Op een doordachte manier, met mate, door de eenvoudigste regel van de natuur te volgen: de eeuwigdurende cyclus (als de mens zich er niet mee bemoeit).

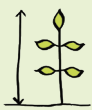
Dat is het grote principe van permacultuur. **De natuur observeren en nadoen om aan onze eigen behoeften te voldoen.** Het is niet eenvoudig om de intensieve landbouw de rug toe te keren, al slagen sommige mensen daar wel in. Maar dat is niet de opzet van dit boek. Het wil je begeleiden bij een meer bescheiden, maar niet minder ambitieuze stap: deze principes toepassen in je eigen moestuin.

Als je je eigen moestuin hebt, word je veel autonomer doordat je niet alleen je eigen groenten en fruit kweekt, maar ook je eigen plantgoed en zaden, zodat je daarvoor geen tuincentrum meer nodig hebt (zonder daar verder negatief over te willen zijn). Het betekent dat je kunt vertrouwen op de kwaliteit van je voeding en dat de weg van de aarde naar je bord zo kort mogelijk is.

De principes van de permacultuur zorgen er bovendien voor dat je kiest voor een systeem waarin je zo veel mogelijk bespaart. **Je bespaart water, meststoffen en ook werk** – ik wist dat je bij dit laatste punt je oren zou spitsen (of je ogen zou openen). Want als je deze mooie cirkel eenmaal op gang hebt gebracht, hoef je verder niets meer te doen. En voor een keer loont luiheid: de oogsten zijn heel bevredigend en hoeven in niets onder te doen voor die van de traditionele moestuin.

*Tuinieren, voeding, autonomie, milieu:
je hebt het allemaal weer in de hand.*

Pictogrammen die gebruikt worden op de plantenfiches

Hoogte

Breedte

Zonlicht

Zaaien

Planten

Oogsten

PERMACULTUUR, *wat is dat precies?*

Voor de oorsprong van de permacultuur moeten we naar het zuidelijk halfrond. In de jaren 1970 werd deze methode uitgewerkt door twee Australiërs, **Bill Mollison** en **David Holmgren**. In die tijd begon men in te zien wat de gevolgen waren van de intensieve landbouw: water- en luchtvervuiling, onvruchtbaarheid van de grond, verarming van de biodiversiteit, de impact op de lokale bevolking... de tijd heeft dit trieste beeld jammer genoeg alleen maar bevestigd. In een sfeer die je achteraf gezien folkloristisch zou kunnen noemen, zagen allerlei

initiatieven het daglicht om weer dichterbij de aarde te gaan leven. De verstandigste reïdenering bestond uit de vaststelling dat de natuur de mens en alle andere vormen van leven al miljoenen jaren gevoed had en dat het dus logisch was om daar inspiratie uit te halen om een volledig duurzaam model te ontwikkelen.

De mens moest dus een vorm van permanente landbouw ontwikkelen – men sprak toen nog niet over duurzame ontwikkeling. Maar de *permanente landbouw* is *permacultuur* geworden.

En breder beeld

Het woord en het concept 'permacultuur' werden meteen verbreed. Aangezien **het doel was om de natuur te begeleiden en niet tegen te werken**, werd één ding al snel

duidelijk: voor een permanente en respectvolle landbouw was er een ruime en natuurlijke omgeving nodig. Het kwam er dus op neer dat er een omgeving gecreëerd moest worden die goed was voor de mens en die geïnspireerd was op de natuur, met name op de permanente cyclus van het bos. En omdat de mens daarin de belangrijkste speler zou worden, of in ieder geval de belangrijkste organisator, moest er ook rekening gehouden worden met zijn activiteiten en

behoeften. In de modellen voor permacultuur werden dan ook al heel snel hernieuwbare energiebronnen opgenomen die de natuur respecteerden, waterbeheer, de aanwezigheid van wilde en gefokte dieren... Alles om tot een **zelfbedruipende voedselvoorziening** te komen.

Ethisch leven

Dit grote project van permacultuur werd uiteindelijk uitgebreid met een ethische manier van leven, een soort filosofie, die stoelt op een aantal fundamentele principes: zorg dragen voor de natuur in al haar aspecten om beter zorg te dragen voor de mens, maatschappijen van overvloed ontwikkelen die met elkaar verbonden zijn en die de overschotten onder elkaar verdelen.

En nieuwe productiemethode

Tegenwoordig zijn de permacultuur-productie-eenheden grote ecologische boerderijen die alle technieken en methodes gebruiken die het milieu respecteren. Ze beheersen de watercyclus (hergebruik van water, water vasthouden...), voorzien in hun eigen energiebehoefte (vooral windmolens en zonne-energie) voor het fokken van dieren en voor hun ecologische habitat en ze gebruiken alle methodes van de biologische landbouw voor de plantaardige productie – die al deels toegepast werden in de biologische tuinbouw.

Permacultuur is een vorm van landbouw en tuinieren waarin niets verloren gaat, met respect voor de aarde en de enorme diversiteit die ze biedt, voor de dieren, van de kleintjes tot de allergrootste, en waarin iedereen en alles een plekje heeft en niet meer alleen de mens.

EERSTE FASE

Winterharde planten

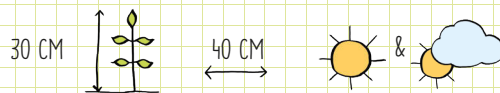
Die zullen jarenlang op dezelfde plaats staan.
Dit zijn vooral de winterharde kruiden, de fruitstruiken
en een paar meerjarige vruchten en groenten.
Over het algemeen zijn die laatste te groot voor een
kleine moestuin, met name de artisjok en de rabarber.

AARDBEIEN

→ *Fragaria vesca*

Rosaceae

J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
		🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	🌱	

Iedere tuinier weet dat aardbeien uitlopers vormen die over de grond slingeren, zonder hulp weer wortelen en uiteindelijk een zalig tapijt vormen. Is er wel ruimte voor aardbeien in de heuvelbedden van de permacultuur als hij zo overheersend is?

Zaaien of planten?

Zaai alleen een aantal minder veel voorkomende aardbeiensoorten, zoals sommige bosaardbeitjes, maar plant verder gewoon de soorten die je in potten kunt kopen. Er is een ruime keuze en je kunt tegenwoordig zelfs soorten kopen die vroeger onvindbaar waren. Duw de bodembedekking open, maak een kuiltje en zet daar de plant in. Herhaal hetzelfde 30 tot 40 cm verderop – aardbeien hebben ruimte nodig. Zet ze op een zonnig plekje, zodat je een mooie oogst krijgt. Dat geldt ook voor bosaardbeitjes die normaal in de schaduw groeien. Het licht mag eventueel ook een beetje gefilterd worden. Laat de wortelhals boven de aarde

uitsteken en maak een klein kuiltje om water te geven.

Kweken

In permacultuur vragen aardbeien het hele jaar om bodembedekking: zo blijven hun wortels koel en vochtig, hoef je geen onkruid te wieden, blijven de vruchten schoon en houd je slakken weg. Als je water moet geven, dan doe je dat altijd aan de voet van de plant, zodat de bladeren niet nat worden.

De spelbrekers

Beperk **meeldauw**, dat viltachtige witte laagje dat ontstaat op de bladeren als ze te veel

water gehad hebben, door de plant zo te begieten dat de bladeren niet nat worden. Als dat niet voldoende is, kun je sproeien met een verdunde zwaveloplossing. Te veel vocht bevordert ook de vorming van grauwe schimmel, of **botrytis**, die de vruchten aantast. Verstuif elke 3 weken preventief een gier van heermoes. Als je permacultuur-moestuïn een evenwicht heeft gevonden, worden je aardbeien beschermd tegen chlorose, een ijzertekort waardoor de bladeren geel worden.

Moelijk kiezen

Er bestaan honderden soorten aardbeien. Er zijn verrukkelijke moderne soorten, oude soorten die vandaag nog steeds gewaardeerd worden en heel verrassende soorten. Je kunt ze natuurlijk nooit allemaal kweken. Plant bijvoorbeeld 'Sonata', 'Korona', 'Lambada', 'Charlotte' en de onmisbare 'Gariguette'; onder de moderne soorten zijn er onder andere 'Ananas' en 'Madame Moutout'; en dan mag je 'Surprise des Halles', 'Senga Sengana' en 'Reine des Vallées' niet vergeten, waar onze voorouders van smulden. Denk ten slotte ook eens aan de bekende 'Mara des Bois', die mooie bosaardbeien die boordevol smaak zitten.

MIJN AARDBEIEN

in permacultuur

- Deze plant **woekert een beetje**, maar je kunt hem de ruimte geven, want aardbeien zijn onvervangbaar.
- Plant je aardbeien **aan de bovenkant van de bedden**, waar je de vruchten het gemakkelijkst kunt oogsten. Als je niet genoeg ruimte hebt, kun je ze een ander plekje geven, bijvoorbeeld aan de voet van je heuvelbedden, of in een pot.
- Je kunt ze ook intomen door de **jonge plantjes** die spontaan ontstaan los te maken en ergens anders te planten. Zet de uitlopers met haakjes van ijzerdraad vast en wacht een paar maanden voordat je de nieuwe plantjes eraf haalt.
- De bodembedekking van permacultuur is uitstekend voor aardbeien.